

ОКВИРНА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА¹

Државе чланице Савета Европе и друге државе потписнице ове Оквирне конвенције;

Сматрајући да је циљ Савета Европе да оствари веће јединство међу чланицама у циљу очувања и реализације идеала и принципа који представљају заједничко наслеђе;

Сматрајући да је један од метода за остваривање тог циља заштита и остваривање људских права;

У жељи да следе Декларацију шефова држава и влада држава чланица усвојене у Бечу 9. октобра 1993. године;

Одлучне да у оквиру својих територија заштите постојање националних мањина;

Сматрајући да су превирања у историји Европе показала да је заштита националних мањина суштинска за стабилност, демократску безбедност и мир на овом континенту;

Сматрајући да плуралистичко и истински демократско друштво треба да поштује не само етнички, културни, лингвистички и верски идентитет сваког припадника националне мањине, већ и да ствара одговарајуће услове који им омогућују да изразе, очувају и развију тај идентитет;

Сматрајући да је стварање односа толеранције и дијалога неопходно како би се омогућило да културна разноликост буде извор и фактор обогаћивања сваког друштва;

Сматрајући да остварење толерантне и просперитетне Европе не зависи само од сарадње међу државама већ захтева и прекограничну сарадњу међу локалним и регионалним органима без угрожавања устава и територијалног интегритета сваке државе;

Уважавајући Конвенцију о заштити људских права и основних слобода и пратеће протоколе;

Уважавајући обавезе у погледу заштите националних мањина из конвенција и декларација Уједињених нација и докумената Конференције о европској безбедности и сарадњи, а посебно документа из Копенхагена од 29. јуна 1990. године;

Одлучне да дефинишу принципе које треба поштовати и обавезе које из њих проистичу, како би се у државама чланицама и другим државама које могу приступити овом инструменту осигурала ефикасна заштита националних мањина и права и слобода припадника тих мањина, у оквиру владавине права, поштујући територијални интегритет и национални суверенитет држава;

¹ Службени лист СРЈ - Међународни уговори, бр. 6/98

Решене да спроведу принципе изнете у овој Оквирној конвенцији кроз национално законодавство и одговарајућу владину политику;

Споразумеле су се о следећем:

ОДЕЉАК I

Члан 1.

Заштита националних мањина и права и слобода припадника тих мањина саставни је део међународне заштите људских права и као таква спада у домен међународне сарадње.

Члан 2.

Одредбе ове Оквирне конвенције примењиваће се у доброј намери, у духу разумевања и толеранције и у складу с принципима добросуседства, пријатељских односа и сарадње међу државама.

Члан 3.

1. Сваки припадник националне мањине имаће право да слободно бира да буде третиран као такав или не и неће доћи у неповољан положај због таквог опредељења или вршења права везаних за то опредељење.

2. Припадници националних мањина могу да врше она права и уживају слободу које произлазе из принципа уграђених у садашњу Оквирну конвенцију, појединачно или у заједници с другима.

ОДЕЉАК II

Члан 4.

1. Стране уговорнице се обавезују да ће припадницима националних мањина гарантовати равноправност пред законом и једнаку законску заштиту. У том смислу забрањена је било каква дискриминација на основу припадности националној мањини.

2. Стране уговорнице се обавезују да усвоје, где је потребно, одговарајуће мере како би у свим областима економског, друштвеног, политичког и културног живота обезбедиле пуну и стварну једнакост припадника националне мањине и припадника већине. У том погледу ће водити рачуна о специфичним условима припадника националних мањина.

3. Мере усвојене сходно ставу 2. неће се сматрати актом дискриминације.

Члан 5.

1. Стране уговорнице се обавезују да стварају потребне услове како би припадници националних мањина очували и развијали своју културу и сачували неопходне елементе свог идентитета, наиме религију, језик, традиције и културно наслеђе.

2. Без штете по мере предузете у складу са њиховом општом политиком интеграције, стране уговорнице ће се уздржати од политике или праксе које имају за циљ асимилацију припадника националних мањина против њихове воље и штитиће та лица од сваке акције усмерене ка таквој асимилацији.

Члан 6.

1. Стране уговорнице ће подстицати дух толеранције о међукултурног дијалога и предузимати одговарајуће мере за унапређење узајамног поштовања и разумевања и сарадње међу свим људима који живе на њиховој територији, без обзира на етнички, културни, језички или верски идентитет тих лица, а посебно у области образовања, културе и масовног информисања.

2. Стране уговорнице се обавезују да предузму одговарајуће мере како би заштитиле лица која могу бити изложена претњама или дискриминацији, непријатељствима или насиљу због свог етничког, културног, језичког или верског идентитета.

Члан 7.

Стране уговорнице ће обезбедити поштовање права сваког припадника националне мањине на слободу мирног окупљања, слободу удруживања, слободу изражавања и слободу мисли, уверења и вероисповести.

Члан 8.

Стране уговорнице се обавезују да признају да сваки припадник националне мањине има право да изражава своју религију или веру и да установљава верске институције, организације и удружења.

Члан 9.

1. Стране уговорнице се обавезују да ће признати да право на слободу изражавања сваког припадника националне мањине укључује слободу мишљења, и примања и преношења информација и идеја на језику мањине без мешања јавних органа и без обзира на границе. Стране уговорнице ће у оквиру својих правних система осигурати да припадници националних мањина не буду дискриминисани у свом приступу средствима јавног информисања.

2. Став 1. не спречава стране уговорнице да захтевају поседовање одобрења, која се издају без дискриминације, а на основу објективних критеријума, за емитовање радио и телевизијских програма или за рад биоскопских предузећа.

3. Стране уговорнице неће ометати стварање и коришћење штампаних средстава информисања од стране припадника националних мањина. У законским оквирима за РТВ, обезбедиће колико год је могуће, а узимајући у обзир одредбе става 1. да припадници националних мањина добију могућност стварања и коришћења сопствених средстава јавног информисања.

4. Стране уговорнице ће у оквиру својих правних система усвојити одговарајуће мере како би припадницима националних мањина олакшале приступ медијима, у циљу повећавања толеранције и омогућавања културног плурализма.

Члан 10.

1. Стране уговорнице се обавезују да признају да сваки припадник националне мањине има право да користи слободно и без ометања свој мањински језик, приватно и јавно, усмено или писмено.

2. У областима традиционално или знатно насељеним припадницима националних мањина, ако то ова лица захтевају, или такав захтев одговара реалним потребама, стране ће у мери у којој је то могуће настојати да осигурају услове који би омогућили употребу мањинског језика у односима између припадника националних мањина и административних органа.

3. Стране уговорнице се обавезују да гарантују право сваком припаднику националне мањине да буде обавештен, без одлагања, на језику који разуме, о разлозима хапшења и о карактеру и узроку оптужбе против њега и да се брани на том језику, ако је потребно, уз бесплатну помоћ тумача.

Члан 11.

1. Стране уговорнице се обавезују да признају да сваки припадник националне мањине има право да користи своје презиме (патроним) и име на језику мањине и право на њихово званично признавање по модалитетима утврђеним у њиховом правном систему.

2. Стране уговорнице се обавезују да ће сваком припаднику националне мањине признати право да на свом мањинском језику истакне ознаке, натписе и друге информације приватне природе које су јавно видљиве.

3. У областима које су традиционално насељене знатним бројем припадника националне мањине, стране уговорнице ће настојати да у оквиру својих правних система, а укључујући где је то потребно и споразуме са другим државама узимајући у обзир њихове специфичне услове, да истакну традиционалне локалне називе, имена улица и друге топографске назнаке намењене јавности и на језику мањине, ако постоји довољна тражња за таквим знацима.

Члан 12.

1. Стране уговорнице ће где то одговара, предузети мере у области образовања и истраживања како би се неговала култура, језик и вера националних мањина и већине.

2. У том контексту стране уговорнице ће између осталог обезбедити одговарајуће могућности за обуку наставника и доступност наставних учила, и олакшати контакте између ученика и наставника различитих заједница.

3. Стране уговорнице се обавезују да обезбеде једнаку могућност приступа образовању на свим нивоима за припаднике националних мањина.

Члан 13.

1. У оквиру својих образовних система стране уговорнице ће признати право припадницима националних мањина да установљавају и воде сопствене приватне институције за образовање и обуку.

2. Вршење тог права не повлачи никакву финансијску обавезу за потписнице.

Члан 14.

1. Стране уговорнице се обавезују да признају да сваки припадник националне мањине има право да учи свој мањински језик.

2. У областима насељеним припадницима националних мањина традиционално или у знатном броју, ако има довољно захтева, стране уговорнице ће настојати да обезбеде, у мери у којој је то могуће и у оквиру својих образовних система, да припадници тих мањина имају одговарајуће могућности да уче језик мањине или да се обучавају на том језику.

3. Став 2. овог члана примениће се без штете по изучавање званичног језика или наставе на том језику.

Члан 15.

Стране уговорнице ће створити услове потребне за делотворно учешће припадника националних мањина у културном, друштвеном и економском животу и јавним односима, посебно оним који се на њих односе.

Члан 16.

Стране уговорнице ће се уздржавати од мера које мењају сразмеру становништва у областима насељеним припадницима националних мањина, а имају за циљ ограничавање права и слобода које произлазе из принципа уграђених у ову Оквирну конвенцију.

Члан 17.

1. Стране уговорнице се обавезују да не ометају право припадника националних мањина да оснивају и одржавају слободне и мирољубиве прекограничне контакте са лицима која законито бораве у другим државама, посебно оним с којима имају заједнички етнички, културни, језички или верски идентитет или заједничко културно наслеђе.

2. Стране уговорнице се обавезују да не ометају право припадника националних мањина да учествују у активностима невладиних организација, како на националном тако и на међународном нивоу.

Члан 18.

1. Стране уговорнице ће настојати да, тамо где је то потребно, закључе билатералне и мултилатералне споразуме са другим државама, посебно суседним државама, како би осигурале заштиту припадника односних националних мањина.

2. Тамо где је то релевантно, стране уговорнице ће предузети мере за подстицај прекограничне сарадње.

Члан 19.

Стране уговорнице се обавезују да ће поштовати и примењивати принципе уграђене у постојећу Оквирну конвенцију намећући, тамо где је то потребно, само она ограничења, рестрикције или одступања која су предвиђена међународним правним инструментима, посебно Конвенцијом

за заштиту људских права и основних слобода у мери у којој су она релевантна за права и слободе које проистичу из поменутих принципа.

ОДЕЉАК III

Члан 20.

У вршењу права и слобода која произлазе из принципа уграђених у ову Оквирну конвенцију, сваки припадник националне мањине поштоваће националне законе и права других, посебно припадника већине или других националних мањина.

Члан 21.

Ништа садржано у овој Оквирној конвенцији неће се тумачити да значи право ангажовања у некој активности или вршењу неког дела супротно основним принципима међународног права, а посебно сувереној једнакости, територијалном интегритету и политичкој равноправности држава.

Члан 22.

Ништа садржано у овој Оквирној конвенцији неће се тумачити тако да представља ограничење или одступање од било којих људских права и основних слобода које могу бити осигуране законима било које стране уговорнице или било којим другим споразумом чија је она потписница.

Члан 23.

Права и слободе које произлазе из принципа уграђених у ову Оквирну конвенцију уколико су предмет одговарајуће одредбе у Конвенцији за заштиту људских права и основних слобода или у пратећим протоколима, сматраће се сагласним тим одредбама.

ОДЕЉАК IV

Члан 24.

1. Комитет министара Савета Европе пратиће спровођење ове Оквирне конвенције од стране уговорница.

2. Стране уговорнице које нису чланице Савета Европе учествоваће у механизму имплементације, по модалитетима који ће се утврдити.

Члан 25.

1. У року од годину дана од ступања ове Оквирне конвенције на снагу у односу на страну уговорницу, иста ће поднети генералном секретару Савета Европе пуну информацију о законодавним и другим мерама предузетим у циљу остваривања принципа утврђених у овој оквирној Конвенцији.

2. Након тога свака страна уговорница ће Генералном секретару периодично, и сваки пут кад Комитет министара то захтева, преносити све даље информације од важности за спровођење ове Оквирне конвенције.

3. Генерални секретар ће Комитету министара проследити информације пренете сходно условима овог члана.

Члан 26.

1. У оцењивању адекватности мера предузетих од стране уговорница ради остваривања принципа утврђених у овој Оквирној конвенцији, Комитету министара помагаће саветодавни комитет, чији ће чланови бити признати експерти у области заштите националних мањина.

2. Састав тог саветодавног комитета и поступак у раду утврдиће Комитет министара у року од годину дана од ступања на снагу ове Оквирне конвенције.

ОДЕЉАК V

Члан 27.

Ова Оквирна конвенција биће отворена за потписивање државама чланицама Савета Европе. Она ће до датума ступања Конвенције на снагу бити отворена за потписивање и свим другим државама које Комитет министара позове да то учине. Она подлеже ратификацији, прихватању или одобравању. Инструменти ратификације, прихватања или одобравања биће депоновани код Генералног секретара Савета Европе.

Члан 28.

1. Ова Оквирна конвенција ће ступити на снагу првог дана у месецу након истека периода од три месеца од датума када дванаест држава чланица Савета Европе изразе спремност за обавезивање Конвенцијом у складу са одредбама члана 27.

2. За сваку државу чланицу која накнадно изрази своју спремност да буде њоме обавезана, Оквирна конвенција ће ступити на снагу првог дана у месецу након истека периода од три месеца од датума депоновања инструмената ратификације, прихватања или одобравања.

Члан 29.

1. Након ступања на снагу ове Оквирне конвенције и консултовања држава потписница, Комитет министара Савета Европе може, одлуком коју је донела већина предвиђена чланом 20д. Статута Савета Европе позвати било коју државу чланицу Савета Европе која, мада позвана да је потпише у складу са одредбама члана 27. то још није учинила, да приступи Конвенцији, као и било коју другу државу нечланицу.

2. За сваку државу која приступи ова Оквирна конвенција ступиће на снагу првог дана у месецу након истека периода од три месеца од датума депоновања инструмената о приступању код Генералног секретара Савета Европе.

Члан 30.

1. Свака држава може у време потписивања или депоновања својих инструмената ратификације, прихватања, одобравања или приступања

одредити територију или територије за чије је међународне односе одговорна, а на које ће се ова Оквирна конвенција примењивати.

2. Свака држава може касније, изјавом упућеном генералном секретару Савета Европе, проширити примену ове Оквирне конвенције на било коју другу територију наведену у изјави. У односу на ту територију, Оквирна конвенција ступиће на снагу првога дана у месецу након истека периода од три месеца од датума пријема те изјаве од стране генералног секретара.

3. Свака изјава дата у складу са претходна два параграфа може за било коју територију одређену у таквој изјави, бити повучена обавештењем упућеним Генералном секретару. Повлачење ће ступити на снагу првог дана у месецу након истека периода од три месеца од датума пријема таквог обавештења од стране Генералног секретара.

Члан 31.

1. Свака страна уговорница може у било које време отказати ову Оквирну конвенцију обавештењем упућеним Генералном секретару Савета Европе.

2. То отказивање ступа на снагу првога дана у месецу који наступи по истеку периода од шест месеци од датума пријема обавештења од стране Генералног секретара.

Члан 32.

Генерални секретар Савета Европе обавестиће државе чланице Савета, друге земље потписнице и сваку државу која је приступила овој Оквирној конвенцији, о:

- a) сваком потписивању;
- b) депоновању сваког инструмента о ратификацији, прихватању, одобравању, приступању;
- c) сваком датуму ступања ове Оквирне конвенције на снагу сходно чл. 28, 29 и 30;
- d) сваком другом акту, обавештењу или поднеску у вези с овом Оквирном конвенцијом.

Потврђујући предње, доле потписани ваљано за то овлашћени, потписују ову Оквирну конвенцију.

Сачињено у Стразбуру, дана 10. новембра 1994. године, на енглеском и француском, с тим што су оба текста аутентична, у једном примерку који ће бити депонован у архиви Савета Европе. Генерални секретар Савета Европе доставиће оверене копије свакој држави чланици Савета Европе и свакој држави позваној да потпише или да приступи овој Оквирној конвенцији.